

מכתב לקצין מילואים

על שיגרת כוננות

לעוזי שלום רב!

שמחתי מאוד למכתב תגובתך על מכתבי האחרון לשוקה שנתפרסם בחוברת "מערכות" הקודמת. אני למד ממנו שיש חברה שעוקבים אחר חליפת מכתבים זאת, ושנותנים דעתם על העניינים.

במכתבך אתה בא אלי בטרוניה שבדברי על חיל-הרגלים מורגשת נימה "חגיגית" מדי, התואמת אמנם את אוירת יום העצמאות וחגיגות העשור; אולם אינך מבין מה תכלית הדברים.

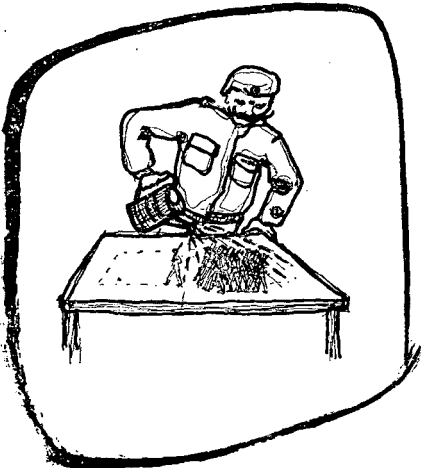
עוזי, אני מודה בנימת החגיגיות שאתה מאשימיני; אך איני רואה כל פסול בכך, שלעתים מזומנות נער צור בשטף הטענות שהן פרי החתירה לקידום והשגת רמה גבוהה יותר, ונשקיף גם על היש, גם על ההישגים. לא אחת אנחנו נתפשים לבולמוס הבקורת העצמית עד כדי אבדן הראייה המפוכחת. ואשר לחגיגיות, הרי שהיא לגמרי לא מיותרת. עוד מהדדים באוירת הארץ רעם התופים, תרועת החצוצות, רות, משק הדגלים, שעטת הפלדה וקול שירת החיילים — במצעד יום העצמאות. אני כשלעצמי לא מאלה נתפעלתי, אלא מעיני הרבבות הניצבים וחוזים במסגן העצמה. עיני יהודים, ילדים, בוגרים וישישים — ותיקים בארץ, עולים בני כל שבטי ישראל, ותיירים שבאו למועד מן הגולה ותפוצה.

והעינים מביעות ומסגירות את הכמוס והמתחולל בלבבות, אהבה לצה"ל, גאווה על העצמה המעניקה בטחון. חשתי בבירור בכל מצעדי ומפגני יום העצמאות גם בשנים שעברו כיצד הפגנת ההישג והעוצמה נוסכים ביטחון ומלכדים את הכל בחגיגות הבונה ומגבשת רוחרמה, או בלשונונו — מורל העם. לכן, כל עוד החגיגות והפגנת ההישגים אינם באים לנסוך שאננות ולהרדים את חושי הדריכות והכוננות — ברכה טמונה בהם. כי זאת עלינו לזכור ולשנן לעצמנו: רוחרמה של העם היא כלי-הנשק החשוב והחזק ביותר בכל התמודדות, ובמי יוחד בנתונים שלנו; אולם כמו כל כלי-נשק גם נשק זה ערכו המעשי רק כשהוא מוכן ודרוך לפעולה.

לכן, עוזי ידידי, כל הצבעה על הישגים (ולו גם ברוח חגיגית), כל עוד אינה מתעלמת מהחסר ומהסכנות, היא תכליתית ותורמת לגיבוש הרוח ורתימת תנופתה במפרשי המעשה היום יומי.

עוזי, ממכתבך מסתבר שלא נשתנית מאז הכרותי-נו בקורס קצינים: אינך מרבה דברים, ובמיוחד לא בכתיבת מכתבים, אך מאחר ונטלת כבר את הקול-מוס אתה מרכז את התקפתך גלים גלים. בגל השני של מכתבך טוען אתה שהרצון והנטיה שמגלים לאחרונה לטפח את הסדר המשטר והמשמעת ולארגן את אורח חיי יחידות המילואים על פי המלה הכתובה בחוברת ההדרכה, סכנה טמונה בהם, מאחר שהם עלולים להוציא את היחוד המיוחד למילואים, ולא-בד בכך את אחד הנכסים העיקריים של המילואים מבלי להשיג תוצאות בעלות ערך ממשי בקרב.

ובכן, גם כאן — כמו בנושא הקודם וכמו בכל נושא צבאי — אורבת תמיד הסכנה, שגישה קיצונית ודרך ביצוע גרועה עלולים להזיק יותר מאשר להועיל. כמו תמיד, נשאלת, איפוא, שאלה כפולה: ראשית — בחינת הגישה והמדיניות עצמה; שנית — בחינת תרגומן המעשי לצורכי ביצוע. הבה נבחן את הגישה היסודית בנושא זה, שנתגבשה כאחד מלקחי "קדש".

לטפח את הסדר, המשטר והמשמעת

צבאית, מאחר ופריבלגיות אלה לא תוכרנה ע"י האויב, וחוששני שאף לא ע"י הכורח המבצעי. מכאן שורת מסקנות שחלקן אף בוצעו בסידרת תרגילים ואימונים של השנה החולפת. בכל התרגילי לים של המפקדות והאימונים בבתי-הספר למפקדים העמדנו סטנדרטים גבוהים יותר גם לגבי מפקדות המילואים — והתוצאות מצדיקות את השקעת המא-מץ. אולם שומה עלינו לתקוף כעת את הגורה הבסיסית והמרכזית ביותר: היחידות ויחידות-המשנה, עד הלוחם-הפרט עצמו.

עלינו לקיים שיגרת כוננות ביחידות, שת-ודא שמירב הזמן והמאמץ יושקעו בביצוע המשימה, וזאת ע"י צמצום הזמן והמאמץ המתכוונן ע"י הכנות. שיגרה זו מורכבת מפרטים קטנים, עד כדי זוטות, אולם הם הם הגוזלים באופן רצחני את הזמן והמאמץ היקרים ברגעים קריטיים. ערכם של כל הפרטים הטכניים והארגוניים בחיי יחידה צבאית לא נמדד בהגדרתם, או אפילו בשי-נום, אלא בהקנייתם ע"י תרגול חוזר והפיכתם לשיגרה הקבועה באורח חיי היחידה. פרטים אלה עוסקים בכל — החל מתרמילו האישי של הלוחם וערכי-החגור השונים, בתרגולות אופק, בנוהל הקמת מאהל ודילוג, וכלה בעיקר העיקרים של שיגרה-צבאית: בחלוקת התפקידים המדויקת וה-מוגדרת של כל פונקציה ביחידה.

לואת יש להוסיף את תושיית-השדה, שמגמתה להרגיל את היחידות להימצא בתנאי שדה במירב הנוחיות והכוננות, במצער האמצעים.

כל אלה ערכם גם באחידותם בכל צה"ל על-מנת לודא שפה משותפת ומשטר ואורח-חיים אחי-דים בכל היחידות. לצורך זה יתפרסם בקרוב פק"ל אחיד לכל גדודי חי"ר בצה"ל.

עו"י, דומני שהסברתי לך את המניעים לאותה "מדיניות מסוכנת", כפי שהתבטאת במכתבך. אשר לדרכי-הביצוע — הרי הן תתפרסמה בהוראת-אי-מון של אגם/מהד/חיר, מספר 5/58, בנושא "שיג-רת כוננות ותושיית שדה"; הוראת-אימון זו תופץ בכל היחידות בתורש מאי. הביצוע המעשי הרי הוא בידך ובידי חבריך הקצינים בכל יחידות החי"ר; ובכם תלוי הדבר.

מפקד ומדריךך לשעבר

שי

המהירות בלחימה הפכה לאחת מהנחות היסוד בתורת הלחימה של צה"ל. הסיבה לכך פשוטה: הספק מבצעי גבוה יותר של כל עוצבה, יחידה, ויחידת-משנה הוא תנאי להשגת הכרעה, בהתמו-דות עם אויב עדיף במספר. מגמה זו אינה מקורית שלנו, וכל צבאות העולם חתרו וחותרים אליה. השאלה היא מידת חיוניותה של בעיה זו בתוך מכלול הבעיות של אותו צבא, וכתוצאה מכך מידת ההדגשה והקדימה שבעיה זו זוכה לה בתורת הל-חימה.

כל דפוסי המשטר ביחידה צבאית באים לודא השגת מגמה זו של פעילות אחידה ומהירה, כתגובה לפקודה. המשטר שבא לשרת מגמה אחידה זו מקבל בכל צבא את הגון המיוחד לאותו צבא, בהתאם לאופי העם, המשטר המדיני ושאר גורמים משפיעים. גם צבאנו, לאחר מלאת עשור ראשון לתקומתו, נמצא בתהליך של גיבוש המשטר והארגון הפנימי של אורח חיי היחידה, בהתאם לנתונים האופייניים לנו. לגבי יחידות המילואים, תמיד היינו "ליברלים" במיוחד בכל נושאי המשטר ואורח החיים היחידתי, מתוך ההכרה במיוחד שבצבא מילואים.

כך הלך ונתהוו במהלך השנים פער מופר בין ההל-כה הכתובה והמלומדת ביחידות הסדירות, לבין המ-ציאות ביחידות המילואים. אולם מאחר וצרכי הלחימה (ונסיון סיני הוכיח) אינם מאפשרים להב-דיל בין יחידות סדירות ויחידות מילואים בשעת הטלת משימות קרב, הכרחי לסגור את הפער הזה, המבדיל בין סדיר למילואים, או לפחות לחתור לצימצומו המירבי.

סגירת הפער צריכה להעשות בשני כיוונים:

- בדיקת ההלכות, בדיקה תכליתית חוזרת ונש-נית לאור המלחמה התוויה;
- טיפוח ותרגול יחידות הסדיר והמילואים על פי הלכות אלה.

כל נסיון לדחות הגשמת מדיניות זו, או להתחמק ממנה, פירושו התנכלות לכושרה המבצעי של הי-חידה — או, במלים אחרות, התנכלות לחיי לוחמיה בעתות קרב. כי זאת עלינו ליכוד ולשנן ללוחמינו: מושגי מרחב וזמן שידענום בשנים עברו שוב אינם ישימים למבחנים הצפויים בעתיד.

שומה עלינו לעשות כל מאמץ לפטור עצמנו מן התפישה שהיתה מקובלת, שיחידת מילואים היא בעלת פריבלגיות מיוחדות בענייני משטר ושיגרה